

Brüsszel, 2017. február 9.
(OR. en)

6170/17

COHOM 16
CONUN 54
SOC 81
FREMP 11

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 15717/16 COHOM 168 CONUN 234 SOC 815 FREMP 210

Tárgy: A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 33. cikkének 2. bekezdésében előírt uniós szintű keretrendszer módosított változata

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 33. cikkének 2. bekezdésében előírt uniós szintű keretrendszer módosított változatát, a Tanács 2017. január 16-i 3513. ülésén elfogadott formában.

**A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK JOGAIRÓL SZÓLÓ ENSZ-
EGYEZMÉNY 33. CIKKÉNEK 2. BEKEZDÉSÉBEN ELŐÍRT UNIÓS SZINTŰ
KERETRENDSZER MÓDOSÍTOTT VÁLTOZATA**

A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogai ENSZ-Bizottságának az egyezmény végrehajtásáról szóló első uniós jelentésre vonatkozó záró megjegyzéseiben foglalt ajánlásokat követve.

1. BEVEZETÉS

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény¹ (a továbbiakban: az egyezmény²) 2011. január 22-én lépett hatályba. Az egyezmény 33. cikkének 2. bekezdése előírja, hogy a részes államok „fenntartanak, megerősítenek, kijelölnek vagy létrehoznak” egy keretrendszert, amely magában foglal legalább egy független mechanizmust. A keretrendszer arra hivatott, hogy segítse, védje és ellenőrizze az egyezmény végrehajtását. A keretrendszert az egyes részes államok *a jogi és közigazgatási rendszerüknek* megfelelően hozzák létre. Az egyezmény 33. cikke 2. bekezdésének értelmében a kapcsolódó tevékenységeket olyan keretrendszerben kell végezni, amely állhat több különböző szervből is. Az egyezmény 33. cikkének 3. bekezdése kimondja, hogy a civil társadalmat – különösen a fogyatékossgal élő személyeket és az őket képviselő szervezeteket – be kell vonni az ellenőrzési folyamatokba, és biztosítani kell az abban való teljes körű részvételüket.

Az egyezmény Európai Unió általi végrehajtására és az Európai Uniónak az ezen egyezmény tekintetében való képviselőre vonatkozó belső szabályok megállapításáról szóló, a Tanács, a tagállamok és a Bizottság között létrejött magatartási kódex 13. pontja előírja, hogy *„a Bizottság kellő időben megfelelő keretrendszert javasol egy vagy több független mechanizmus létrehozására – az egyezmény 33. cikkének 2. bekezdésével összhangban –, illetve a civil társadalom bevonására – az egyezmény 33. cikkének 3. bekezdésével összhangban –, figyelemmel valamennyi érintett uniós intézményre, szerve, hivatalra és ügynökségre.”*³

¹ 2010/C 340/08, HL C 340., 2010.12.15., 11. o.

² Egyéb forrás megjelölésének hiányában a jogi rendelkezésekre való valamennyi hivatkozás az egyezményre való hivatkozásnak tekintendő.

³ A továbbiakban az egyszerűség kedvéért az „intézmények” kifejezés szerepel majd, a Szerződés konkrét rendelkezéseire való hivatkozásokat kivéve.

Az Európai Bizottság visszalépése az uniós szintű keretrendszerrel nem sérti azokat a feladatokat, amelyeket az Európai Bizottság az egyezményért felelős uniós koordinációs pontként lát el, ideértve a végrehajtás elősegítését és védelmét, illetve az EUMSZ-ben az uniós jog tagállamok általi alkalmazásának ellenőrzésével kapcsolatban előírt feladatokat.

2. HATÁLY

Az egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésével összhangban az EU-ra mint regionális integrációs szervezetre a ráruházott hatáskörök keretén belül ugyanazok a kötelezettségek hárulnak, mint bármely részes államra. Ezeket a hatásköröket a 2010/48/EK tanácsi határozat⁴ II. mellékletében foglalt nyilatkozat határozza meg.

Az uniós keretrendszer kiterjed valamennyi, az EU hatáskörébe tartozó területre, és kiegészíti azokat a nemzeti keretrendszereket és független mechanizmusokat, amelyek elsősorban hivatottak arra, hogy a tagállamokban segítsék, védjék és ellenőrizzék az egyezmény végrehajtását.

Az uniós keretrendszer két különböző megbízatást foglal magában:

- **elsősorban** azokon a területeken kell ellátni a feladatokat, amelyek vonatkozásában a tagállamok hatáskörüket az EU-ra ruházták (főként uniós jogszabályok és szakpolitikák⁵). Ez lesz a keretrendszer fő cselekvési területe.
- **másodsorban** el kell látni azokat a feladatokat, amelyek abból adódnak, hogy az egyezményt maguknak az uniós intézményeknek is végre kell hajtaniuk az uniós közigazgatásban, így például a saját személyzetük vonatkozásában, valamint a polgárokkal és a nyilvánossággal való interakciójuk során.

⁴ A Tanács 2009. november 26-i 2010/48/EK határozata a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek az Európai Közösség által történő megkötéséről, HL L 23., 2010.1.27., 35. o.

⁵ A 2010/48/EK tanácsi határozathoz mellékelt, az EU hatásköréről szóló nyilatkozatban foglaltak szerint.

3. A KERETRENDSZER TAGJAI

Jelenleg számos uniós intézmény és szerv gyakorolja az egyezményben rögzített jogok előmozdításával, védelmével és e jogok érvényesülésének nyomon követésével kapcsolatos feladatokat.

Az uniós keretrendszert az alábbi szervezetek együttesen alkotják:

- az Európai Parlament Petíciós Bizottsága,
- az európai ombudsman,
- az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége,
- az Európai Fogyatékosügyi Fórum.

4. FELADATOK

4.1 A végrehajtás elősegítése

Az **európai ombudsman**hoz panaszt lehet benyújtani, továbbá az ombudsman hivatalból vizsgálatokat indíthat és folytathat le (az EUMSZ 228. cikke értelmében), és jelentéseket nyújthat be az uniós intézmények, szervek, hivatalok vagy ügynökségek – ideértve a Bizottságot és az Európai Unió Alapjogi Ügynökségét is – tevékenysége során felmerülő hivatali visszasságok vonatkozásában. Az ombudsman ezen túlmenően az egyezmény szerinti olyan figyelemfelhívó tevékenységet is végezhet, mint például a fogyatékosággal külön fejezetben foglalkozó éves tevékenységi jelentés benyújtása, vagy az európai ombudsmanok hálózatán keresztüli információterjesztés.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) a 168/2007/EK rendelettel⁶ és a többéves kerettel⁷ összhangban felhívhatja a nyilvánosság figyelmét az egyezmény fontosságára. Az ügynökség a fogyatékoság témájával mindenekelőtt a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatos tematika részeként – de átfogó megközelítést alkalmazva más tematikus területeket is felölelve – foglalkozhat.⁸

Az Európai Fogyatékosügyi Fórum – figyelemfelkeltő kampányok és médiatevékenységek, jelentések, meghallgatások és különböző események szervezése, képzések, hálózatépítés és információterjesztés révén – független szervezetként törekszik arra, hogy európai és nemzeti tagszervezetei körében elősegítse az egyezmény végrehajtását, és megerősítse tagjainak szakismereteit és érdekvédelmi képességét, és fokozza az érintett felek szerepvállalását. A fórum azzal is elő kívánja mozdítani az egyezmény végrehajtását, hogy megvizsgálja az uniós jogszabályok és szakpolitikák megfelelőségét, és szaktanácsot ad az állami hatóságoknak az egyezmény alkalmazását illetően.

4.2 Az egyezmény végrehajtásának védelme

4.2.1. Az egyezmény betartása az uniós jog tagállami alkalmazása során

Amennyiben a tagállamok az uniós jog végrehajtása során megsértik az egyezményben foglaltakat, **az egyének védelmét elsősorban a nemzeti keretrendszer és a nemzeti bíróságok biztosítják.** Az uniós keretrendszer az egyén jogainak védelmét illetően kiegészíti a nemzeti keretrendszereket.

⁶ A Tanács 2007. február 15-i 168/2007/EK rendelete az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról, lásd különösen a rendelet 3. cikkét, valamint 4. cikkének (1) és (2) bekezdését.

⁷ A Tanács 2008. február 28-i 2008/203/EK határozata a 168/2007/EK rendeletnek az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége 2007 és 2012 közötti többéves keretének elfogadása tekintetében történő végrehajtásáról; a 168/2007/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a)–h) pontja.

⁸ Az ügynökség legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy a tevékenységi körébe tartozó területek vonatkozásában évente jelentést nyújt be az alapjogi kérdésekről, tematikus jelentéseket tesz közzé, képzési és oktatási tevékenységet végez, párbeszédet folytat az érintett felekkel, kommunikációs tevékenységet folytat és rendezvényeket szervez. Az ügynökség intézkedéseket hozhat annak érdekében, hogy a nyilvánosság még inkább tudatában legyen alapvető jogainak, valamint az azok érvényesítésére általában rendelkezésre álló lehetőségeknek és különböző mechanizmusoknak, anélkül azonban, hogy maga az ügynökség foglalkozna az egyedi panaszokkal.

Az **Európai Parlament Petíciós Bizottsága** is védelmet nyújt arra az esetre, ha egy tagállam az uniós jog végrehajtása során megsértene az egyezményben foglaltakat: (az EUMSZ 227. cikkének megfelelően) az Unió tevékenységi területébe tartozó és az őket közvetlenül érintő ügyekben befogadhatja az uniós polgárok petícióit. A bizottság a tagállamoktól és a Bizottságtól függetlenül végzi feladatát.

4.2.2. Az egyezmény uniós intézmények általi betartása

Annak ellenőrzése, hogy az Unió intézményei a tevékenységük során hivatali visszasságok formájában valóban megsértették-e az egyezményt, elsősorban az **európai ombudsman** feladata. Az ombudsman befogadhatja és kivizsgálhatja a jogi kérdéseket felvető vagy a közigazgatással kapcsolatos panaszokat, és (az EUMSZ 228. cikke értelmében) saját kezdeményezésére vizsgálatokat kezdeményezhet és jelentéseket készíthet. Az **európai ombudsman** kivizsgálhatja azokat a hivatali visszasságokat, amelyek – a panaszok kezelésének és az ellenőrzési tevékenységnek az adminisztratív szakaszában – esetlegesen a Bizottságnál fordulnak elő, és ezekről jelentést készíthet. Az ombudsman az összes többi uniós intézménytől, valamint bármilyen más intézménytől, szervtől és hivataltól, illetve kormánytól függetlenül látja el feladatát.

Az Európai Parlament Petíciós Bizottsága jelentős szerepet játszik az egyezmény végrehajtásának védelmében, hiszen nyomon követi, hogy az EU intézményei a döntéshozatali és a jogalkotási folyamatok során betartják-e az egyezményben foglaltakat, ideértve azt is, amikor az Unió intézményei közigazgatási funkciójukban (például a személyzetüket érintő ügyekben) járnak el. A bizottság befogadja az uniós jogszabályokkal és szakpolitikákkal kapcsolatos petíciókat, és a plenáris ülésen megvitatandó szóbeli kérdéseket intézhet a Tanácshoz és a Bizottsághoz, valamint jelentéseket és/vagy állásfoglalásokat nyújthat be.

Az **Európai Fogyatékosügyi Fórumhoz** a fogyatékosággal élő személyek fordulhatnak információval vagy panasszal saját tapasztalataik kapcsán, amelyre ezt követően a fórum felhívja a felelős szervek, valamint a nyilvánosság figyelmét. A fórum harmadik félként több nemzeti és európai bíróságot is megkereshet írásban.

4.3 A végrehajtás ellenőrzése

4.3.1. Az egyezmény európai uniós intézmények általi, uniós jogszabályokon és szakpolitikákon keresztüli végrehajtásának ellenőrzése

Az **Európai Fogyatékosügyi Fórum** független szervként, szisztematikus módon ellenőrzi, többek között az új jogalkotási javaslatok megvizsgálása révén, hogy **az EU jogszabályokon és szakpolitikákon keresztül miként hajtja végre az egyezményt**, és fogadja a végrehajtással kapcsolatos panaszokat. Ennélfogva fel tudja mérni az egyes időszakok során a jogok gyakorlásában tett előrelépést, bekövetkezett stagnálást vagy visszalépést.

Az **európai ombudsman** kiegészíti az egyezmény intézmények általi végrehajtásának az ellenőrzését, mivel saját kezdeményezésére vizsgálatot indíthat az uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek által elkövetett jogsértések ügyében, és ezekről jelentéseket adhat ki⁹.

4.3.2. Adatszolgáltatás és mutatók kidolgozása

Az **Alapjogi Ügynökség** a megbízatásának keretén belül független módon eljárva gyűjti és elemzi az adatokat. A keretrendszerben a független adatszolgáltatás fogja a fő feladatát képezni. Az **Alapjogi Ügynökség** ebben az összefüggésben és a Bizottsággal együttműködve mutatókat is kidolgoz majd az ellenőrzési folyamat támogatása céljából.

5. MŰKÖDÉS

Az uniós keretrendszer a tervek szerint olyan egyszerű, hatékony és gyakorlati mechanizmusként fog működni, amelyben a koordinált munkatervek alapján eljáró egyéni résztvevők saját hatásköreik keretein belül hozzájárulnak majd az egyezmény végrehajtásának előmozdításával, védelmével és ellenőrzésével kapcsolatos feladatok elvégzéséhez.

Az év folyamán a keretrendszer résztvevői a tevékenységeik keretében végzik majd a rájuk háruló feladatokat. A résztvevők szükség szerint konzultálnak egymással.

A keretrendszer résztvevői évente legalább egy alkalommal találkozót tartanak, hogy megvitassák az elért eredményeket. Mérlegelni lehet további találkozók tartásának a lehetőségét is a szükségletekre figyelemmel és a keretrendszerben résztvevők kérésére.

⁹ Az európai ombudsman a tagállamok nemzeti és regionális ombudsmanjaival való kommunikáció csatornájaként is szolgálhat, mégpedig az ombudsmanok európai hálózatán keresztül.

Minden résztvevő jogosult arra, hogy jelen legyen a találkozó egész ideje alatt, hozzáférjen a tárgyalási dokumentumokhoz és kifejezze véleményét a megbeszélés tárgyát képező kérdésekről. A döntéseket konszenzussal kell meghozni. A résztvevők megállapodnak a munkamódszerekről és a prioritásokról.

Lényeges világos kommunikációt folytatni a nyilvánossággal annak biztosítása érdekében, hogy a keretrendszer működését, valamint különböző alkotóelemeinek a feladatait mindenki jól megértse. A keretrendszer tagjainak biztosítaniuk kell, hogy rendszeres jelentéseikben az egyezmény végrehajtásával kapcsolatban végzett munka egyértelműen azonosítható legyen és kellően a látótérbe kerüljön.

Ezenkívül a keretrendszer valamely tagja egy olyan teljes körűen hozzáférhető honlapot fog működtetni, amely linkeket tartalmaz a többi résztvevő weboldalára.

A keretrendszer és/vagy munkamódszerei felülvizsgálatát minden szükségesnek ítélt esetben kezdeményezni lehet.
